

РАСПРАЦОЎКА ЎРОКА ПА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ Ў 5 КЛАСЕ

НАСТАЎНІК РАБЦАВА ЛЮДМІЛА УЛАДЗІМІРАЎНА

Тэма ўрока:(Антонімы)

Мэта: авалодаць *навыкамі тлумачэння, абмеркавання і навучання моўнаму аналізу слоў з супрацьлеглым значэннем.*

Ход урока.

1. Звярнуць увагу на выдзеленыя літары ў трактоўцы мэты. Якое слова схавалася?
(Выводзіцца тэма ўрока).
2. На дошцы запісаны словы:
суровы – даскавы;
хадзіць – ездзіць;
доўгі – кроткі;
баязлівы – смелы;
павольны – імклівы;
пакаты – круты;
пасіўны – актыўны.
 - Першыя літары другога слупка слоў указваюць на(лексіку). Вучнем чытаецца лінгвістычны верш, які з'яўляецца візгнай карткай кожнага ўрока па раздзеле мовы “Лексіка”:
Я – Лексіка заўжды гатова
Аж з цэлым светам гаварыць,
Раскрыць вам таямніцы слова,
Усе скарбы мовы падарыць.
 - Звяртаемся да канцоўкі мэты ўрока (...моўнаму аналізу слоў з супрацьлеглым значэннем). Менавіта лексічныя таямніцы такіх слоў мы сёння і будзем раскрываць. І прыклады супрацьлеглых па значэнні слоў былі прыведзены ў заданні №2. Мы бачым перад сабой антонімы – словы.....(зачытваецца першы абзац правіла ў падручніку).
3. А на гэтым этапе ўрока прапаную кожнаму падабраць пары антонімаў:
 - 1) Баязлівы – (смелы).
 - 2) Павольны – (хуткі).

- 3) Высокі – (нізкі).
 - 4) Буйны – (спакойны).
 - 5) Сумаваць – (весяліцца).
 - 6) Цвёрды – (мяккі).
 - 7) Раніца – (вечар).
 - 8) Цяжкі – (лёгкі).
 - 9) Белы – (чорны).
 - 10) Позні – (ранні). і г д.
- Ацэнка калектыўнай работы.
4. Работа ў парах. “З лішні?”; запісаць пару антонімаў:
 1. Беларускі – блізкі – далёкі.
 2. Радасць – сляза – смутак.
 3. Шырокі – вузкі – далёкі.
 4. Бялее – іскрыцца – чарнее.
 5. Восень – вясна – лета.
 6. Абараняць – слабець – мацнець і г д.
 5. Работа ў парах. “Белыя плямы”. Уставіць словы з супрацьлеглым значэннем у прыказкі.
 1. ... сяброў набывай, але ... не забывай. (новых – старых).
 2. Слухай ..., а гавары (многа – мала).
 3. Дождж ..., а сонейка (намачыў – высушыць).
 4. З ... грому, ... дождж бывае. (вялікага – малы).
 5. ... пасварыцца, ... памірыцца. (лёгка – цяжка).
 6. Кніга літаратуры. (с. 70, “Прыметы і павер’і”). Адшукаць прыметы, дзе ўжываюцца антонімы (вусна).

- Ацэнка работы ў групах, парах.
 7. Аналізуючы работу над папярэднімі заданнямі, напрошваецца пытанне:
 - Для чаго ўжываюцца ў мове антонімы? (2 абзац правіла п.17).
 - А яшчэ антонімы надаюць мове (3 абзац правіла п.17).
 - Практыкаванне 121. Прачытаць, стыль, тып. Выпісаць антонімы, назваць. Вывады пра іх ролю.
 8. А). Слыхавая размінка. Выпісаць з тэксту на слых антонімы.
 - Б). Выпісаць з верша па памяці прыклады антонімаў:

Вось і згінулі халодныя мяцеліцы,

Вось і аджылі цёплыя дні.

Нам з табою не верыцца:

Зноў дачакаліся прыходу вясны.

- Ацэнка дадзенага этапа работы.
9. Лічбавы дыктант: словы-антонімы – 1, словы-не антонімы – 2.
- 1) **1** чыста – брудна,
 - 2) **2** ашукаць – схігрыць,
 - 3) **2** вывад – заключэнне,
 - 4) **1** зашпіліць – расшпіліць,
 - 5) **2** загадка – рэбус,
 - 6) **1** старт – фініш,
 - 7) **1** весяліцца – сумаваць,
 - 8) **2** вастрыць – тачыць,
 - 9) **2** эфектыўны – эфектны,
 - 10) **1** здароўе – хвароба.
- Узаемаправерка, самаацэнка работы.
10. На дошцы карціны сумнай пары восені. Паспрабуем ажывіць дошку радаснай парой вясны. (Індывідуальнае заданне: прычапіць “карціны-антонімы”).
11. Вусная работа ў групах: замяніць выдзеленыя словы ў тэксце на антанімічныя.
Восень лічыцца **сумнай** парой. **Гаснуць** у гэты час яркія зялёныя фарбы. **Змаўкае** лес. **Хмурнее** неба. Уся прырода **замірае**.
12. Абагульненне тэставай работай.
- 1) Словы з супрацьлеглым значэннем:
 - а) сінонімы;
 - б) антонімы;
 - в) амонімы.
 - 2) Словы з супрацьлеглым значэннем – гэта словы:
 - а) адной часціны мовы;
 - б) розных часцін мовы.
 - 3) Антонімы надаюць мове:
 - а) супрацьпастаўленні толькі нейкіх з’яў;
 - б) выразнасць.
 - 4) Антонімы служаць:
 - а) сродкам сувязі сказаў у тэсце;
 - б) супрацьпастаўленнем сказаў у тэксце.
 - 5) Антонімы ўжываюцца ў мове для таго, каб:

а) пазбягаць паўтораў;

б) апісваць прадметы, з’явы, супрацьлеглых па якіх-небудзь значэннях.

Ацэньваецца работа.

Д/з: 1) пр. 119; 2) пр. 123; 3) пр. 124; 4) лінгвістычная казка “Жылі-былі антонімы.

Вывод па ўроку, ацэнка ўроку і рабоце на ўроку ўсіх і асобных вучняў.